

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scala coeli

Johannes <Gobi, Iunior>

[Straßburg], 1483

De ornatu

[urn:nbn:de:bsz:31-106862](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-106862)

Item ad idem. Legitur in li. de vij. domis spū. **Q**um quidam paupcula mulier esset multum in cetera oratione et non haberet quid dederet dum de oratione surrexisset panem candidissimum ad caput suum inuenit.

Item ad idem. Refert Gregorius. **Q**um quidam iuuenis oraret fidelissime. dum lacrimis profusus aliquid obdormiuisset. apparuit ei domicella dās sibi scabellum rotax. **E**umque quereret que esset. **E**go inquit sum deuotio. **Q**uot flores sunt in scabello isto tot beneficia tibi et alijs conferunt orationes. **N**am oratio liberat a quocumque periculo augumentat virtutes. impat quicquid homo petit illuminat mentes. vincit hostes. fugat temptationes. excludit demones. nutrit et pascit reparat honorat videlicet munus soluat deum placat et omnem creaturam superat exultat. celos aperit coronat et perseueranter beatificat. **I**tem ad idem. Fuit quidam miles frater cuiusdam Episcopi. et quod equum habebat Episcopus quem volebat concedere fratri suo. et semper ille Episcopus eundo ad spatium dicebat horas suas. et raro in ecclesia frater suus rogat ut ad quatuor dies equum sibi tradat. qui concedens quolibet die bis ut terminis cum equo ibat ad campos et clamando. **D**eus in adiutorium meum. et pugebat equum cum calcaret et faciebat eum saltare et curere. et sic fuit edoctus. quod quotiescumque audivit deum in adiutorium. et sine cal-

caribus curiebat et saltabat. tadez reddit equum fratri suo Episcopo. et dum more suo iret ad spatium. et ibi incipet dicere horas suas equum saltare incepit fortissime. et decurando proiecit Episcopum in maximo luto. ait frater. **D**ne mi episcope. equum vult militem et non capellanum. vult prelia et non orationes. et sic habuit equum. **Q**uando spiritualiter. **Q**uod est cor nrm. et habet sellam frenum et cetera ornamenta. sella cordis nrm est planctus et compassio. sed cingulus huius selle est beneficiorum recordatio. frenum huius equi habet sex corrigas. duas cingentes et regulantes caput sunt deprecatio et rogatio. **T**ercia cingens frontem est observatio. altera cingens collum est allegatio. **D**ue que tenentur a milite sunt deuotio et supplicatio. ferrum huius freni est suffragium. duo calcaria sunt psalmodia et laudatio. **E**t quia diabolus vult habere istum equum facit. ut animus noster equum equitans precipitet in luto ut vadat ad prelia et non ad ecclesias sanctam dei.

De Ornata.

Ornatus panis in terra magna causat in nobis. **D**io est meritum priuatum. **L**egitur quod fuit quidam sanctus qui dum oraret semel in excelsis positus vidit celum apertum. et dum staret cum mirabili gaudio. eo quod multi per-

illam apturas intrarent vidit ve-
nire duos diacones crudelissimos
z illi extendentes vnum maximum
rethe z ponentes coram illa aptu-
ra phibebant omnes volentes in-
trare ne possent. Cū ille tunc fleret
a dō peccij vt dmonstraret sibi qd
erat illud rethe z qui diacones
affuit ei angelus dicens. Diacono vnus
est imundicia. Diacono scdus est va-
na glia. Sed rethe est lasciuus z
vanus ornatus mulierum. z iste ele-
uatur inanem gliam z imundiciā
z tantam iacturam faciunt. vt ap-
turas quā xps suo sanguine fecit
in celo claudat ne beneficia cele-
stia possint ascendere z anime nō
possint intrare ad gliam beatorum.
Et dico tibi q forte tot dānantur
p illicitas mulierum allecatōnes z
p vanos ornatus qm p magnas p-
tem demonum infernaliū. **S**e-
cundo est damnatōnis pcuratiō.
Legitur in li. de vij. domis spūssā.
Q, dum quedam dña rogatz fre-
quēter dñm deum quid pl⁹ i mu-
liere odiret. vt de illis possz se cu-
stodire. rapta semel vidit qndam
comitissam stare in tormentis ma-
ximis z cruciari absqz mīa a cru-
delissimis camb⁹ inferni. dū autē
trahētur de pena ad penam z trā-
siret coram ista eo q fuisset sibi fa-
miliaris dū viuerz clamauit. Heu
heu miserta casta abstinens fui z
elemosinaria p alia re sic nō cru-
tior nisi p vano ornatu p quē fui
peior q ignis infernalis. qui non

comburit nisi peccōres z sibi coniu-
ctos. Tunc illa que hoc videbat
dixit ei. ergo vanus ornatus ē illud
qd plus displicet deo in muliere.
Cui dānata. vanus ornatus ē follex
inflāmans omnes ignem peccati est
pditos vendens z tradens castra
dei demoni. est ymago damnatio-
nis. Vñ sicut pulcritudo mulieris
fuit assumpta a spente in noua in-
ceptione peccati. sic nūc ornamentis
mulierum ad pcuratōnem damna-
tionis eterne summe vtitur. Tunc
venerūt duo deterrimi demones
cum lanceis igneis pforantes eā
posuerunt in olla maxima plūbo
liquefacto plena. **I**tem legitur
in libro de vij. domis spūssā. Q, fuit
quidā religiosus z sacerdos q p
matre sua mortua otinue celebra-
bat. z se magnis penitencijs affli-
gebat. Dum autem quadā die cū
lacrimis deum p ea oraret vidit
eam coram se stantem z equitatē
sup diaconem crudelissimū ignē
sulphureum spirantē. ab vtraqz
pte ipsius stabat demō vnus z cū
cathemis igneis hūtibz aculeos
merantes infra eam tenebāt eaz
ligataz. de capite eius exiebāt la-
cerate mte z maxie que sugebant
cerebrum eius. in oculis eius sco-
piones stabant z in auribus eius
duo crudelissimi mures. symea sta-
bat an eam z cū crudelissimo la-
pide cōmniebat. z frāgebat la-
bia os dentes eius. serpens maxi-
mus cingebat colluz eius z suge-

bat ybera. in manibus erant anuli ignei et pedes cingebatur subtili ventrem diaconi ferro candenti. Cumque iste hoc videns terribiter rueret et non posset facere verbum illa clamavit. **N**oli timere fili mi quia ego nec illi qui mecum sunt potest tibi nocere. Ego inquit sum illa maledicta et infelix mater tua. quae damnata eternaliter subijci deo istis peccatis. Tunc filius resumptis viribus ait matri. Cur estis damnata cum fueritis confessa et susceptis bene ecclesiastica sacramenta. Respondit illa. ornamentum vanum nihil aliud est quam fucus vel area plena ira dei. et quia totam iuventutem meam in lascivijs impicturis. in ornamentis vanis expendi. et de istis confiterer non tamen omni proposito dimittendi. ideo damnata sum. Tunc filius. quid significant iste pene. Respondit mater. Diaconus iste quem equito est mihi datus pro corruptis sensibus quos ego feci et affectavi. et dedi occasiones mentis peccandi. isti duo demoni qui ex utroque latere me affligunt. unus est pro retractatione bonorum quae ego feci fieri patri tuo. ut panderem mihi in vanis ornamentis. alter est pro provocatione quam ego faciebam ad aeternas mulieres. ut sitibus ornamentis et figuris raubarum et picturis se componerent. cathene sunt mihi datae propter vanitatem cingulorum et sonarum argentearum quas libenter eundo in tunica ostendebam. **E**t quot clavos argenteos habebam

tot clavi ferrei de ista cathena intrant infra me. qui cruciant me mirabili modo. vinculatio manuum est propter corruptos tactus factos. anuli ignei propter ostensionem. Et quia sustinui istos corruptos tactus suscitavit mea ybera cum dolore horribili lapis frangens os labia et dentes et lingua. est propter corrupta oscula. propter imunda verba. propter lascivios cantus. mures aures propter corruptum et dissolutum auditum. sed scorpiones oculorum propter corruptos aspectus. lacerte capitis sunt propter alienos crines et ornatum varios et lotiones indebitas mee faciei et mei capitis. vinculatio pedum subtili ventrem diaconi propter conversationes et inordinatos discursus quos ego feci. et ideo nec preces tue nec cuiuscumque alterius potest minuere penam meam. et subito eam rapiens diaconus qui eam portavit tanquam fulgur cum horribili ululatu recessit. **T**ercio est stulticie significatio. Legitur in libro de septem domibus spiritus sancti. Quod semel fuerunt duae iuvenecule constrictae fame quibus datum est pomum. Cum autem illae vellent dividere. una elegit corticem. eo quod videtur pulchrum. et altera elegit substantiam pomi. Cum autem hoc fuisset patri dictum. cognosceus quod illa ex discretione naturali esset vanitatum amativa eam in carcere reliquit. et alteram sollemniter martirizavit. Loquendo spiritualiter. Deus habet duas filias. una est persona

humilis et deuota. altera est persona
supba et uana. Volens ergo deus per
bare prudentiam utrumque dat ei po-
mum scilicet bona terrena et est rotu-
dum non quiescens in uno loco per
sona uana eligit corticem et indu-
menta uana. pulcros ornatus. lau-
datones uanas. et ideo quia fatua est
in carcere infernali denudata omni
bono includitur. et dolore perpetuo
cruciat. **Sed** persona humilis eli-
git substantiam quia elemosinas facit
de hoc quod uanos ornatus emerit.
paupes induere de hoc quod ponit
in longitudine vestium. in ecclesia
orare. infirmos et desolatos visita-
re. quoniam alie per uicis et caritatis pul-
critudines offendat. et hec tanquam
prudens filia maritauit in celo.

Item legitur in uita patrum
Quod abbas serapion uadens in egip-
tum uidit ibi unam metricam va-
riis ornamentis captam ante hostium
ad capiendas animas prepa-
tam. **Ad** quam senex in nocte uolens venire
ad te et ideo expecta me. **Que** eum
expectasset credens quod aliquid por-
taret ad comessionem necessarium
Qui ueniens clausit ostium. et cum se-
deret ait senex expecta me aliquid
tulisti quia habeo breuiter orare ho-
ras meas. **U**mquam incepisset dicere
psalterium et multos psalmos di-
ceret incipiebat rogare deum ut
conuerteret illam. **Q**uod illa agno-
scens. etiam iuxta eum cepit orare.
Et cum meretrix agnosceret quod non
propter peccatum ad eum uenerat. **Sed**

per salute sua. prostrata enim lacri-
mis ad eius pedes requirebat an mi-
sericordia dei penitentiam faciendo locum
haberet in ea. **E**ui sanctus. filia sic.
Ubi obsecro quot et quanta expedisti
et etiam temporaliter ad pascendum
oculos aliorum. et quomodo anima tua mo-
riebatur fame. attende quomodo gaude-
bas in uano ornatu qui est uestis
danna torum. et quomodo a uilissimis crea-
turis recipiebas pulcritudinem tuam.
Tunc ducens eam ad conuentum
uirginum cum magna sanctitate crea-
torum suo finit. **I**tem ad idem
Legitur quod in curia regis anglie
fuit quidam miles stultus qui ad
periculosum bellum uadens pulcher-
rimis ornamentis uestiuit equum.
de se autem parum. uel quia nihil
curauit. **C**um autem uulneratus ab
inimicis esset captus et interrogas-
set causam stulticie dixit. crede-
bam quod equus meus sic pastus sic
uestitus sic ornatus me de omni pe-
riculo liberaret. **T**unc rex. accipite
eum et ponite eum in portali. et uo-
lo quod quicumque ingrediens in signum
ante stulticie lutum ponat in fa-
ciem eius. **L**oquendo spiritualiter
iste miles est spiritus. sed corpus est
equus. iste equus optime cibatur
optime uestitur diuersis ornamentis
pulcherrime nudo et spoliato
et in uili fece peccati spiritu remane-
te. **E**t ideo cum captus in bello di-
uini iudicii fuerit ponetur in por-
tali inferni. et quot creaturas assump-
sit ad corporis ornamenta. tot percipiet

lutum & stercore habant sup facies eius. **I**tem ad idem. Legit^r q^d fuit quidam sapiens qui habens duos filios. Volens experiri quis esset prudentior ut illum heredem faceret accepit duo pira. vnu corruptum interius & vermiculatum sed exterius rubicundus & pulch^r aliud sanum interius sed non rubicundum exterius. Sed minus sapiens accepit pomum rubicundus magis vero sapiens elegit pallidum. Et duz illos comedissent dolor & infirmitas inuasit fatuus ex corruptione vermium. Q^d audiens pater ait. apparere iam dilexisti et non existentiam. Et ideo infirmatus es & sic ex insipientia tua perdes hereditatem tuam. Loquendo spualiter. isti duo filij sunt status vanorum et deuotorum. istis deus pponit dno pira. vnum e corruptum interius sed pulchrum exterius. & istud est vanus ornatus. **Q**uod impossibile q^d vbi sit vanus ornatus quoniam ibi sit corruptio mentis. **S**ecundum est status perfectioris & iste eligit penitentiam & imitationem xpi. Ad primum sequitur infirmitas. quia vanos ornatus sequentes sectantur rapinas. proximos inficiunt. & specialiter mulieres tepus perdunt & hereditatem celestem. **Q**uarto est demonis attractus. Legitur in summa de vicijs. **Q**uidam nobilis inuitauit quendam potentem. & propter honorem eius nihil fuit in tota domo

quam plenum pannis aureis esset. **C**um autem esset in conuiuio iste respexit vbi posset spueret. & nihil vidit ibi turpius quam barbam & faciem inuitatis. **C**umq^e in eas spuisset & seruitores vellent eum interficere prohibuit hoc princeps eo quod sine causa hoc iste non fecisset. **T**unc inquit rex d^e causa. Et ille respondit. spueret est humanum & attendi ad quamcumque partem. & vidi d^e auratos et pulcherrimos pannos. **Q**uod vero barba & facies tua plea erat tota pinguedine ex malo modo d^e d^e ideo ibi spuit. Loquendo spualiter. Iste inuitans est persona vana. sed inuitatus est demone. & quia persona vana efficit se vilioris conditionis quam quecumque creatura eo quod vilissimas creaturas inducit ad suam pulchritudinem. inde est quod demon omne genus peccati radicat & spuit in faciem & in mentem ipsius. **Q**uinto est ofusionis causatiua. **L**egitur quod fuit quedam mulier que multum familiaris erat cuidam sancto viro. Cum autem ille moneret eam ut desisteret ab ornamento ornata eo quod summe esset displicibilis deo. & quanto in hac vita studuit ad maiorem pulchritudinem tanto in extremo iudicio maiorem habet ofusionem. quod illa nihil reputans nullatenus se correxit. **C**um autem iste homo sanctus rogaret dominum pro ea ut esset misericors tante facultatis sibi daret dum in solemnissimo & maximo festo in medio aliarum excellentissime cetera nata sederet. subito omnia ornamenta

capitis et omnes pili euangerunt.
 et caput eius totaliter cainu.
 ipsa ergo sic confuso mantello ca-
 pite cooperto ad domum patris
 dum tristis exire nollet visitatur
 a sancto viro sic ait. **E**rgo ut di-
 cas mihi si confessionem habui-
 sti. **T**unc illa ita maximam **R**e-
 cundo dic mihi si tu in idumetis
 persone mortue libenter iaceres
Respondit certe non. **D**ic michi
 obsecro. si in isto castro libenter
 poneres vexillum hostis regis et
 eijceres suum. dixit illa. non. **T**unc
 sanctus. **M**isera quam confusi-
 onem habebis in extremo iudicio
 ubi omnes angeli. omnes sancti. omnes
 homines erunt presentes quando
 non dicam de caluata sed cum vi-
 liori veste que possit esse appare-
 bis in curia illa. **Q**uanto ergo vis
 placere ornamentis tanto odiunt
 te magis virtutes. **T**u enim non so-
 lum in terra regis ponis vexillum
 demonis. sed vanum ornatum et
 vanum modum vestium suo castro.
Deu cur non times cum alienis cri-
 nibus cum lasciuis ornamentis ia-
 cere que sunt partes rei mortue.
 et habitus demonis sic cum vesti-
 bus persone mortue. **T**unc illa co-
 puncta et promissa emenda ad pa-
 tres sancti viri recupauit pilos.
Item legitur in libro de sep-
 tem domis spiritus sancti. **Q**ui contigit
 quendam mulierem duci ad diuinum
 iudicium et demones astare ex op-
 posita parte ipsam accusantes in

multis. et inter cetera dum de va-
 nitate ornamentorum de occasio-
 nibus datis hominibus sibi et alijs
 mulieribus. et viris earum. et de fra-
 ctione festiuitatum. et de ostensio-
 ne sue pulcritudinis. et de perditio-
 ne missarum. surrexit vnus demon
 loquens alijs. iuste iudex atten-
 de ad maliciam istius et iudica eam
 esse damnandam. et hoc duplici ra-
 tione. **S**i enim aliquis proiecerit lu-
 tum in ymagine tua vel in ymagi-
 ne matris tue sine dilatione dig-
 nus est damnatione eterna. **C**on-
 stat autem quod dignior est ymago
 viua quam mortua. **E**um ergo ymagi-
 nem tuam ista maculauerat et de-
 fedauerat per suas picturas. et suos
 vanos ornatus merito debet dam-
 nari. **P**reterea magis non potest
 vilificari summus et pitus magister
 quam quando vilis magister cum fe-
 tido luto vult meliorari in ymagi-
 ne facta. et quia omnia ista fecit
 hec. ideo merito debet damnari.
Tunc surrexit bonus angelus. **D**o-
 mine penitentia lauat eam ab om-
 nibus istis. nam contrita est et ofen-
 sa. et pro parte satisfactorum omnia
 ornamenta sua amore dei donauit
Tunc iudex iussit eam pro reliqua
 parte per ducentos annos in purga-
 torio poni. **I**tem quidam beatus
 vidit in caudis vestium mulierum
 demones cum laqueis tripudiantes
 gaudere. quia sperabant sicut ex-
 presserunt animas. illaqueare per
 vanos ornatus.